

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 26 Mart 2025
Sayı : 1127

10/2567

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınması ve tutuklanmasını protesto etmek amacıyla Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanan binlerce yurttaşa yönelik olarak kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanımı ve kötü muamele olaylarının araştırılması, failerin belirlenmesi, olaylarda sorumluluğu olan kamu görevlilerinin tespit edilmesi ve gerekli işlemlerin başlatılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

Av. Mahmut Temel
Sarıyer Mu.

Av. Sevdâ ERDAN KILIÇ
İzmir MİLLETVEKİLİ

Ali Dönmez
Kahramanmaraş Mu.

Gamze Akkurt İğredil
İstanbul Mu.

Gamze TASCER
Antalya Mu.

Veli Ağbaba
Malatya Milletvekili

Naif GİLER
Kocaeli Mu.

31 Ocak 2025
Adana Mu.

GEREKÇE:

19 Mart 2025 tarihinde İstanbul'un seçilmiş Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, sabah saatlerinde gözaltına alınmış, 23 Mart 2025 tarihinde tutuklanmıştır.

Ekrem İmamoğlu'nun başta gözaltına alınması ardından tutuklanması üzerine yurt genelinde protesto eylemleri başlamıştır.

Üniversite öğrencileri başta olmak üzere toplumun tüm kesimleri bu tutuklama eylemine tepki göstererek, Anayasal hakları olan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını kullanmak üzere kent meydanlarında barışçıl gösteriler düzenlemiştir.

Anayasa'nın "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı" başlıklı 34. maddesine göre "Herkes önceden izin almadan silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir."

Toplantı ve gösteri hakkının korunması, Türkiye'nin kamu düzeninin unsurlarındandır. Bu hakkın kullanılmasının uygulamada zorlaştırılması, bu hakkı kullananlara karşı herhangi bir müdahalenin söz konusu olması Anayasal hakkın da kullanılamaması anlamına gelmektedir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme özgürlüğü uluslararası sözleşmelere göre örgütlenme ve ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olarak güvence altına alınmıştır. Temel bir insan hakkıdır. Bunun yanı sıra toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemek hak aramak ve ülke yönetimine katılım aracı olarak demokratik toplum olma gereğindendir.

Ancak ülkemizde 19 Mart'ta başlayan ve 23 Mart'a kadar aralıksız devam eden toplantı ve gösteri yürüyüşlerine orantısız bir biçimde müdahalede bulunulmuştur. Kamu düzenini korumakla görevli güvenlik güçleri, barışçıl gösterilerde bulunan üniversite öğrencilerine, sivil toplum örgütlerine, siyasi parti üyelerine orantısız güç kullanarak, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal etme girişiminde bulunulmuştur.

19 Mart – 23 Mart 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen toplantı ve gösteri yürüyüşlerine TOMA'lar üzerinden tayizli su sıkılması, biber gazı sıkılması, göstericilerin üzerine plastik mermi sıkılması, jopla ve fiziksel yolla müdahale edilmiştir. Olaylarda çok sayıda gösterici yaralanmıştır. Olaylarda çok sayıda gösterici de gözaltına alınmıştır. Göstericiler gerek protesto alanlarında, gerek gözaltına alınırken, gerekse de gözaltı araçlarında kötü muameleyle maruz kaldıklarını bildirmişlerdir.

Bu muamele Anayasa'nın 17. Maddesi'nde düzenlenen kişi dokunulmazlığı hakkına aykırılık teşkil etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. Maddesi'nde düzenlenen "Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz" yasağı ihlal edilmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararlarında, görevlerini yaparken direnişle karşılaşmaları halinde kolluk görevlilerinin bu direnişi kırmak amacıyla ve direnişi kırarak ölçüde zor kullanma yetkili olduğu, fiili bir saldırının varlığı halinde kolluk görevlileri ayrıca meskû savunma kapsamında zor kullanma yetkisine sahip olduğu belirtilirken, bu zor kullanmanın yalnızca

zorunlu hallerde başvurulabilecek bir yol olduğu, ölçütlü ve kademeli olması gerektiği belirtilmektedir. Güç kullanımının görevin ifası için zorunlu olması yerine getirilmek istenen amaç ile orantılı olması gerektiği, polisin zor kullanma yetkisinin bir cezalandırma aracı olmayıp zorunlu sınırın aşılmasının kötü muamele yasağının ihlali sonucunu doğurabileceği belirtilmektedir.

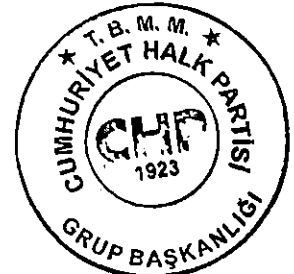
Anayasa Mahkemesi kararları ışığında, yurdun hemen hemen tüm kentlerinde düzenlenen eylemlere yapılan müdahalelere yönelik TOMA üzerinden tayzikli su sıkma, yakın mesafeden biber gazı sıkma, plastik mermi ile müdahale, jopla ve fiziksel müdahale olaylarının orantısız olduğu ortadadır. Ayrıca Yüksek Mahkeme kararında da tarif edildiği üzere bu orantısız müdahale kötü muamele yasağının ihlal edildiği görüntüler ortaya koymuştur.

Öte yandan 14 Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan Birleşmiş Milletler (BM) İşkenceye Karşı Komite'nin Türkiye'nin Beşinci Dönemsel Raporu'na İlişkin Sonuç Gözlemleri'nin 23. paragrafında yer verilen "Ters kelepçe gibi gereksiz acı ve ıstıraba neden olan kısıtlama tekniklerinin kullanımı yasaklanmalı" tavsiyesinde bulunmuştur. İnsan Hakları Derneđi ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı son müdahalelerde yaşanan kişilere yönelik ters kelepçe uygulamasını, mutlak olan işkence ve diğerk kötü muamele yasağının ihlali olarak değerlendirmiştir.

Dünya Tabipler Birliđi'nin (DTB) Ekim 2015 tarihindeki Genel Kurulunda kabul edilmiş olan, DTB Gösteri Kontrol Ajanları Üzerine Tutum Belgesi'nde yer alan "DTB, bu tür [Göz yaşartıcı gaz gibi kimyasal ajanların] gösteri kontrol ajanlarının kullanılmasının yol açtığı ciddi güçlükler, sağlık ve yaşam açısından oluşturduğu riskler nedeniyle, Devletlerin hangi koşullarda olursa olsun bunları kullanmaktan kaçınmasını tavsiye eder" şeklindeki değerlendirmelerde bulunmuştur.

Herkesin toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı Anayasal ve demokratik bir haktır. Vatandaşlarımızın Anayasal haklarını kullanırken uğradıkları orantısız müdahale ve kötü muamele olayları asla kabul edilemez.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınması ve tutuklanmasını protesto etmek amacıyla Anayasal bir hak olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanan binlerce yurttaşa yönelik olarak kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanımı ve kötü muamele olaylarının araştırılması, faillerin belirlenmesi, olaylarda sorumluluğu olan kamu görevlilerinin tespit edilmesi ve gerekli işlemlerin başlatılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İctüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

.....Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi